

Fém nanoszerkezetek elektronmikroszkópos vizsgálata

M. Mohl, Á. Kukovecz, Z. Kónya, I. Kiricsi

Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék, Szegedi Tudományegyetem

Rerrich B. tér 1, 6720 Szeged

Az elmúlt évtizedben számos kutatás foglalkozott a nemesfém nanoszerkezetekkel, amelyek a kiemelt figyelmet a széles körben nyújtott alkalmazási lehetőségeiknek köszönhetik. A nemesfém nanoszerkezetek kutatása és alkalmazása elterjedt a katalízisben, az optikai-, optoelektronikai-, elektronikai kutatásokban, valamint a kémiai és biomedikális érzékelésben. Mivel a nanoszerkezetek tulajdonságai nagyban függenek a szerkezetek méretétől, alakjától, összetételétől, valamint azok kristályszerkezetétől ezért a nanoszerkezetek igen sokfélék lehetnek (nanoszálak, részecskék, nanocsövek). Az elmúlt években a kutatók nagy erőfeszítéseket tettek olyan pórusos nanoszerkezetek kidolgozására, amelyek nagy fajlagos felülettel és kis sűrűséggel rendelkeznek. A pórusos nanoszerkezetek nagy felület/térfogat arányuknak köszönhetően kimondottan alkalmasak lehetnek katalizátoroknak.

Napjainkban a galvanikus fémhelyettesítési reakció (*galvanic replacement reaction*), mint új módszer került előtérbe, amely alkalmas nanokristályok alakszelektív előállítására. Ez egy egyszerű és hatékony módszer olyan fémszerkezetek kialakítására, melyek standard elektródpotenciálja (Me/Me^{n+}) nagyobb a templátként használt nanoszerkezetekénél. Habár számos, átmeneti fém (Co, Fe) szerkezet is alkalmas lehet templát anyagként való felhasználásra, mégis a kutatások többnyire ezüst szerkezetek felhasználására irányulnak. Annak ellenére, hogy az átmeneti fémek fél cellái (Me/Me^{n+}) alacsonyabb standard elektród potenciállal rendelkeznek és olcsóbbak is, mint az ezüst (Ag/Ag^+), templátként való alkalmazásuk még mindig kihívást jelent a kutatók számára.

Munkánk során sikeresen állítottunk elő nikkelt nanoszálakat elektromos leválasztással (anodizált alumina templátban), ezeket a nanoszálakat galvanikus helyettesítési reakcióval arany, platina és palládium nanoszálakká alakítottuk át. Az így előállított mintákat transzmissziós és pásztázó elektronmikroszkóppal vizsgáltuk.